

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)

Štev. (No.) 17

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

24. aprila 1975

Taktika zvižaje

Svetovna javnost preplašena prisotnosti napredovanju komunizma na raznih delih sveta. V Indokini s silo in verolomnostjo podpisanih pogodb, na Portugalskem z vtihotapljenjem v najvišje vladne kroge in odločilne vojaške pozicije, v državah tretjega sveta z varljivimi prikazi rdečega raja, sploh povsod, kjer ljudje verjamejo v besede predstavnikov rdeče kuge.

(Taktika se ni spremenila od vsega začetka, kakopak, ko v komunizmu velja, da cilji opravičujejo sredstvo. In eden izmed otenkov te taktike je ravno omenjeno vrivanje komunistov v koalicijske vlade, z namenom, da se potem postopoma a dokončno polastijo vse oblasti. To se je dogajalo še v vseh primerih, primer sovjetske „revolucije“, češkoslovaške leta 1948, sedanjega položaja na Portugalskem in še in še. Pa svobodni svet ne spregleda in ostale stranke še vedno verjamejo komunističnim vabam.

Nekaj podobnega se v manjši meri, in zakrito, zaradi posebnih krajevnih okoliščin, dogaja tudi v Argentini. Komunistična stranka, ki je bila dolga leta prepovedana, je javno stopila v politično areno ob volitvah leta 1973. Najprej je to storila, sicer prikrito, v sklopu „Alianza Popular Revolucionaria“ (Ljudska revolucionarna povezava), kjer so komunisti nastopali skupno s intransigentni in revolucionarnimi demokratizirani. V tej povezavi se jim je posrečilo dobiti dvojce poslanskih mest v zveznem parlamentu. Potem so šli dalje. Ob ponovnih predsedniških volitvah istega leta, so javno podprli pok. generala Perona, in s tem skušali na njegovo ime loviti koristna budala.

Nov korak na tej poti pa so storili ob koncu letošnjega marca, ko se je centralni komite argentinske KP v posebnem dokumentu pridružil kritiki, ki so jo na vlado izvajale nekatere stranke, a šel tako daleč, da je zahteval „koalicijsko vlado, v kateri naj bi bili udeleženi civilisti in vojniki, tako peronisti kot neperonisti“. Namig na vojsko, katero so doslej komunisti v Argentini vedno označevali kot „buržujsko“ in „proimperialistično“ je gotovo zopet vpliv portugalskega primera. Kar pa se tiče „neperonističnih“ oseb v vladi, komunisti pač pričakujejo v prvi vrsti, da bi lahko na kaka odgovorna mesta spravili svoje pristaše, zlasti po ponesrečenem poskusu za časa vlade predsednika dr. Cámpore.

Seveda v državi komunističnega predloga nihče ni vzel resno. In s kakšno pravico je KP zahtevala prostor v vladi so gotovo dokazale volitve v provinci Misiones, kjer so komunisti prejeli komaj 994 glasov, kar ne predstavlja niti enega odstotka oddanih volilnic.

Pa se vrnimo k omenjenemu dokumentu KP, v katerem poleg koalicijske vlade zahtevajo komunisti tudi sestavo fronte, ki naj bi to vlado podpirala. V tej fronti naj bi bile udeležene vse „demokratske, antiligarhične in antiimperialistične sile“. Terminologija, ki zveni tako obupno obrabljeno, ki pa še vedno predstavlja vabo za nekatere neprevide in nepravilne politike, ali pa za take, ki skušajo, v raznih povezavah, naivno doseči oseben prestiž ali kako politično mesto.

V dokumentu, poleg nekaterih gospodarskih in socialnih ukrepov, katere so itak zahtevale že vse ostale stranke, KP zahteva tudi „odstranitev obsednega stanja in repozitivne zakonodaje“, „odstranitev ideoloških meja in trgovanja z vsemi državami, zlasti s socialističnimi“, pa seveda „demokratizacijo policije in sploh varnostnih organov“. Kaj komunisti razumejo pod besedo „demokratizacija“ pač ni treba posebej razlagati.

Kljub temu, da je o zahtevah KP poročalo skoraj vse argentinsko časopisje, odziv na nje ni bil kaj pozitiven. Ta poraz ba skušala partija pokriti z novimi izjavami, z novimi zahtevami, zlasti pa, po izkušnji v provinci Misiones, z novimi volilnimi povezavami, kjer bo prikrita njena lastna slabost, kjer bo

GOSPODARSKA POVEZAVA JUGOSLAVIJE Z ZSSR

BIJEDIĆ V MOSKVI

Beograjsko partijsko glasilo Borba je 4. aprila t. l. objavilo, da bo sedanji jugoslovanski ministrski predsednik Džemal Bijedić uradno obiskal Moskvo med 9. in 15. aprilom t. l. Ta obisk naj bi bil povračilo obisku sovjetskega ministrskega predsednika Alekseja Kosygina septembra 1973 v Beogradu.

„Politični odnosi ustavljeni“

Zadnji jugoslovanski ministrski predsednik, ki se je uradno mudil v Moskvi, je bil Mitja Ribičič junija 1970. Medtem je seveda bilo več vrhunskih stikov med Beogradom in Moskvo. Diktator Tito se je novembra 1973 sestal z diktatorjem Brežnjevom v Kijevu, Brežnjev pa je pred tem obiskal Beograd septembra 1971. Zahodne agencije so letos sredi marca tudi poročale iz Moskve, da namerava Brežnjev letos spet obiskati Beograd, in sicer konec t. m. ali v začetku maja. Ta obisk bi sovpadal z 20. letnico obiska Hruščeva in Bulganina maja 1955 v Beogradu, ko sta prišla na pomirjenje s Titom, katerega je bil leta 1948 Stalin pognal iz Kominforma.

Jugoslovanska komunistična vlada je 4. aprila letos uradno objavila, da so sedaj jugoslovansko-sovjetski stiki „na vseh področjih uspešno razviti na bazi medsebojno harmoniziranih in sprejetih načel, potrjenih s sedanjo prakso, ki je temelj dolgotrajnih in ustaljenih odnosov.“

Ker so na političnem področju odnosi med Moskvo in Beogradom zadnje čase povsem normalni, opazovalci menijo, da ima Bijedićev obisk v Moskvi bolj gospodarski kakor politični značaj. Bijedić je namreč partijski gospodarski strokovnjak ter se je zato v Moskvi posvetil predvsem zadevnim problemom med ZSSR in Jugoslavijo, ki pa niso majhni.

Trgovski protokol

Nedavno je bilo več gospodarskih stikov med Moskvo in Beogradom. Med 1. in 8. marcem t. l. se je sovjetska gospodarska delegacija pod vodstvom Vitalija Morozova, podpredsednika sovjetskega sveta za gospodarske odnose z zunanjim svetom, razgovarjala z jugoslovanskimi delegati o medsebojni trgovini. Pripravili so tudi zasedanje Sovjetsko-jugoslovanskega odbora za gospodarsko sodelovanje, ki je bilo v Moskvi med 24. in 31. marcem t. l. Jugoslovansko delegacijo je vodil Berislav Šefer, ministrski podpredsednik, sovjetsko pa sovjetski ministrski podpredsednik Vladimir Novikov. Dogovorili so se za gospodarsko sodelovanje za naslednjih pet let (1976/1980). Sovjete je Titova delegacija povabila odpreti v

Beogradu sovjetsko veletržnico, Sovjeti pa Jugoslovane, da isto storijo v Moskvi. Jugoslavija bo tudi sodelovala pri graditvi atomskih central v okviru Comeconske zadevne organizacije Interatom-energo. Pravtako so Jugoslavi povabili sovjetske turiste, „naj v velikem številu obiskujejo Jugoslavijo,“ kakor je pisala beograjska Politika letos 1. aprila.

Letos januarja sta Moskva in Beograd podpisala trgovski protokol, po katerem naj bi letošnja gospodarska izmenjava med ZSSR in Jugoslavijo znašala najmanj 2000 milijonov dolarjev. Jugoslavija, ki letno uvaža ok. 3 milijone ton sovjetskega petroleja, se je edino pritožila nad lanskim štirikratnim zvišanjem cen sovjetskemu petroleju, „prav tako, kakor so Arabci storili s kapitalističnimi državami.“ Zato je gospodarski dopisnik zagrebškega Vjesnika v Moskvi, Buvač, še dodal: „Zaradi dobrih političnih odnosov ni treba pričakovati, da bi Moskva kar koli podarila Jugoslaviji.“

Sovjetski finančni krediti

Drug gospodarski problem med Moskvo in Beogradom so veliki sovjetski krediti, ki jih je Moskva obljubila Jugoslaviji novembra 1972. Takrat so Sovjeti obljubili Jugoslaviji ok. 1000 milijonov dolarjev kredita. Prvo kvoto 540 milijonov dolarjev bi Beograd moral dobiti med 1973 in 1976, ki naj bi jo Jugoslavija vrnila s pošiljkami produktov, ki bi jih izdelali v Jugoslaviji v novih, od Sovjetov zgrajenih tovarnah na jugoslovanskem ozemlju. Napravili so načrte za zgraditev in razširitev 38 industrij, vključno pet premogovnikov, enega plavža, dveh petrolejskih rafinerij, dvanajst električnih central, sedem železaren, ene cementarne, dveh ladjedelnic, več poljedelskih centrov in zgraditev podzemne železnice v Zagrebu, kakor je pisala beograjska Borba 3. novembra 1974.

Z drugo kvoto 460 milijonov dolarjev, ki naj bi jo Moskva dala Jugoslaviji „po letu 1976“, pa naj bi Beograd iz ZSSR nabavil nadaljnjih 21 industrijskih kompleksov.

Toda ti načrti so pozneje zaspali, tako da je bilo od kvote 540 milijonov dolarjev doslej porabljenih samo okrog 40 odstotkov.

Bijedić je šel v Moskvo, da bi ta zastoj prerešetal s Kosyginom, ki je sovjetski gospodarski strokovnjak. V spremstvu obeh pa so se njuni politični strokovnjaki razgovarjali o političnih odnosih med obema državama, ki pa so, kakor smo zgoraj omenili, „uspešno razviti na bazi medsebojno harmoniziranih in sprejetih načel.“

Sovjeti zahtevajo plačilo za odločilno pomoč Titu pred 30 leti

Jugoslovanski komunisti so v velikih pripravah za proslavo 30 letnice „osvoboditve“ Jugoslavije in zmage socialistične revolucije. Sovjetski generali pa so prav za tridesetletnico „osvoboditve“ predložili Titu menico, ki jo je podpisal tedaj, ko mu je sovjetska armada omogočila da so njegovi partizani zavzeli Beograd. Koncem marca je namreč vrhovni poveljnik vojaških sil varšavskega pakta sovjetski maršal Jakubowski napisal članek v praškem partijskem glasilu ki ga je podprl maršal Grečko v glasilu češkoslovaške armade. Smisel obeh člankov je bil ta, da sta podprla Stalinovo tezo, da si je Sovjetska zveza pridobila pravico do nadzorstva tistih držav, katerim so sovjetske čete omogočile komunistične režime. Brez časovne omejitve naj bi imela Sovjetska zveza pravico, da vodi in nadzoruje te države. Med te spada tudi Jugoslavija, v kateri so sovjetske čete Titu dale tolikšno pomoč, da so mu odprle pot v Beograd. Oba ta dva članka je spremljala v mesecu marcu v istem smislu sovjetska propaganda.

Že pomembnost osebnosti avtorjev obeh člankov sta taki, da je moral odgovoriti sam Tito. Ob času svojega obiska 2. aprila v Skopju je ogorčeno zavrnil trditve obeh sovjetskih vojaških veljakov in dejal, da hočejo zopet in to ravno ob tridesetletnici „omaloževati boj partizanov za osvoboditev“. Mimo takih stvari ne moremo iti molče, je dejal Tito, četudi jih pišejo „še tako ugledne osebnosti“.

Tito je naročil v svojem govoru, da je treba v partiji izvesti novo čistko,

Marko Podbregar

Smo pred zatonom italijanske Krščanske demokracije?

Vsi ti strahotni napadi vseh proti nemu morajo nujno vplivati na volivce in jih spraviti v odpor do DC in v dvom. Gotovo je, da je prav ta silovita udarna kampanja vseh — na žalost tudi nekaterih katoličanov —, ki jo je podpiral laicistični tisk, zelo vplivala na neuspehe DC pri raznih volitvah v preteklosti zlasti pa leta 1974.

Ne vemo, v koliko se italijanski volivci zavedajo, kam lahko to politično in moralno ubijanje demokratske stranke privede. Kljub številnim škan-dalom — prav sedaj iščejo bivšega demokratskega senatorja, ki je ponesrečil milijarde javnega denarja in izginil — in to ni edini primer, nikakor pa ne bi smeli pozabiti, da je bila demokratska stranka v zadnjih tridesetih letih nosilna os in stebel demokracije v Italiji. Zasluga DC je, da v zadnjih tridesetih letih v Italiji ni prišla na oblast ne črna, ne rdeča diktatura in da je obstajala kljub številnim vladnim krizam neka trdnost in stalnost v deželi. V Italiji so zato imeli dolgo dobo, ki je bila sicer viharna, toda trdno zakoreninjena na spoštovanju demokracije in usmerjena h gospodarskemu in socialnemu napredku. Kaj se bo zgodilo,

Končno so začeli prihajati, vsak dan po ena skupina izdelanih, ožganih, lačnih in trudnih po 48 urni vožnji. Pet dni zaporedoma vsak dan, od 20. do 24. marca. Starši so jih bili neznansko veseli.

Tisti, ki so tu blizu doma, so šli k svojem, za druge pa moram skrbeti jaz. Potrebujejo hrane, obleke, posteljo, ta in oni zdravila in še marsikaj. Imam tu vse naše bogoslovce, novince in velik del malih semeniščnikov.

Če kdaj prej, se zdaj z zaupanjem obračam na misijonske prijatelje s prošnjo za nujno pomoč v hudi stiski.

Molite veliko za nas! Oblaki so črni, hude preizkušnje nas še čakajo.“

Misijonarjev naslov je: Rev. Andrew Majcen, SDB./Don Bosco/THU DUC (Saigon)/South Vietnam.

in da mora partija „onemogočiti predvsem tiste skupinice in posameznike v ali izven partije, ki zagovarjajo isto stališče kakor oni, ki sedaj trdijo, da so nas osvobodili.“

Odmev navedenih člankov in Titovega govora v Skopju je bilo tudi za držanje predsednika jugoslovanske vlade, Džemal Bijedića, ki je prišel na obisk v Moskvo k ministrskemu predsedniku Kosyginu 9. aprila. Bijedić v svoji napitnici pri gostitelju Kosyginu v Moskvi sovjetske udeležbe pri „osvoboditvi“ Jugoslavije pred tridesetimi leti sploh omenil ni. Po njegovih besedah v napitnici Kosyginu naj bi narodi Jugoslavije pod vodstvom Komunistične partije „že v aprilu 1941 od prvega dne, ko je Hitler napadel Jugoslavijo, začeli pripravljati oborožen odpor“. Opazovalci so mnenja, da je Bijedić s tem hotel povedati Kosyginu, da je bila tedaj Sovjetska zveza pod vodstvom Stalina, v najboljših odnosih z nacistično Nemčijo, in da ni dala nobene opore Komunistični partiji Jugoslavije. Bijedić je izjavil, da so štiriletni „osvobodilni“ boj bojevali jugoslovanski partizani pod vodstvom Tita sami, z lastnimi močmi, in da je bila v ta boj „vključena tudi socialistična revolucija“. Bijedić je poudarjal, da so jugoslovanski partizani ob ogromnih žrtvah „z lastnimi silami dosegli splošno zmago nad fašizmom“.

Opazovalci so mnenja, da je Bijedić po nalogi Tita zavrnil trditve člankov sovjetskih maršalov Jakubovskega in da Jugoslavija ni pripravljena plačati predložene menice s tem, da bi priznala Sovjetom kake pravice nad vodstvom Jugoslavije in to za neomejen čas.

(2)

Rev. dr. Fr. Blatnik, SDB.

SOS iz Vietnama

PISMO MISIJONARJA MAJCENA

Paterson, N. J. — Od svojega sobrata misijonarja Andreja Majcena v Vietnamu sem prejel tole pismo:

„Trpljenja poin je naš Vietnam, pravi veliki teden preživljamo. Sre naših salezijancev se stiska. V par dneh smo zgubili tri ustanove: malo semenišče v Tram Hanhu z 280 semenišniki, novicijat s 15 novinci in v Dalatu bogoslovno semenišče.“

Nekateri so imeli le 40 minut časa, drugi malo več, da so stlačili v culo najnujnejše, vse drugo so morali pustiti. Ni časa za jokanje, treba se je stisniti v avtobus ali na kamion, pa brž zmoliti tri zdravamarije za srečno pot proti morju, če bo sploh mogoče priti.

skušala pridobiti izgubljeni prestiž in svojim zahtevam dati nove podlage. Omenjeni dokument pa je nov primer komunistične zvižanosti in njih taktike, ki bi moral biti v opozorilo vsem resnično demokratičnim silam, katerim je draga svoboda naroda in človeštva.

Počasi se vozilo uvrsti med tisoče drugih, polnih mladih in starih; ta s kakšno blazino, drugi s cekrom, morda z nahrbtnikom... Žene in otroci topo strmijo predse. Vse hiti proti morju. Tam je moj bivši novinec Tinl Poolo, ki jih prijazno sprejme in prosi ribiške ladje svojih kristjanov za prevoz proti Saigonu.

15 do 20 ur se guncajo po morju, natrpani kot sardine. Treba se je izogibati visokim valovom in kljubovati vetru. Bog bodi zahvaljen, naši so imeli srečo in pripluli, dva čolna, eden z 20, drugi s 50 begunci sta se potopila. Naši so vzeli na krov tri trupla, ki so plula po vodi.

Vse ceste proti Saigonu so zasedene, da ni mogoče z avtom nanje.

Kako so bili starši v skrbih za svoje sinove! Ves dan je pel telefon in moja soba je bila polna staršev, jaz pa nisem vedel, kaj naj jim rečem, kako naj jih tolažim, ker nisem dobil telefonske zveze proti severu.

Teh tokov je najmanj šest.

Prvi je Ljudska pobuda (Iniziativa popolare). Predstavnik sta Rumor in Piccoli. Kasneje se jima je pridružil še Taviani s svojo skupino. Imenujejo jih „Dorotejce“, ker so se leta 1958 zbrali v samostanu sv. Doroteje in sklenili razbiti večino, ki je izšla iz kongresa v Neaplju 1954, na katerem je Fanfani, takrat še navdušen borec za sredinsko levico, prevzel vodstvo. Politično je tudi ta tok za sredinsko levico. Ima okrog 33% članov DC.

Drugi tok so Nove kronike (Nuove Cronache). Vodita ga Fanfani in Forlani. Ima 18.8% članov DC; Fanfani je bil eden prvih borec za sodelovanje z levico, danes je spoznal, da tej ni mogoče verovati, da lahko vsak hip usko-

(Nad. na 2. str.)

KOMUNISTIČNI POHOD V INDOKINI

SAIGON PRED PADCEM

V Kambodži se je komunističnim partizanom s pomočjo Kitajske, ZSSR in Severnega Vietnama posrečilo zavzeti glavno mesto države Phnom Penh ter je vodja partizanov princ Sihanouk, ki je ves čas gverilske vojne prebil na varnem v Pekingu, proglasil vodjo partizanov Kieu Samphana za šefa nove komunistične vlade v Kambodži. Samphan je tudi proglasil, da njegova „vojska prihaja kot osvajalec“ in da bo temu primerno postopala z „vsemi reaktivirani in izdajalci“. Bivša nekomunistična vlada je iz Kambodže zbežala v sosednjo Tajsko, prav tako del kamboške vojske.

Zanimivo je, da je vsa glavna poročila o pohodu kamboških partizanov pošiljala iz Pekinga v svet Titova uradna tiskovna agencija Tanjug, prav tako Sihanoukove in Samphanove izjave in zgoraj omenjene grožnje.

Tajska je zaprla mejo s Kambodžo. Tako Tajska kakor njena sosedna Malajzija sta se dogovorili o skupnem preganjanju komunističnih gverilcev, ki so se tudi že pojavili na njenih področjih. Tudi te podpira Severni Vietnam, odn. preko njega komunistična Kitajska in ZSSR.

Okoli Saigona v Južnem Vietnamu medtem komunistični partizani in redna severnovietnamska vojska vedno bolj stiskajo obroč ter je v ponedeljek od-

stopil dosednji predsednik Van Thieu. Nova južnovietnamska vlada je objavila, da se namerava pogajati s komunisti, odn. jih sprejeti v vlado, če bodo ti hoteli ustaviti sovražnosti.

Medtem je ameriški kongres izglasoval 200 milijonov dolarjev za „humanitarno pomoč“ Južnemu Vietnamu in za postopno evakuacijo Amerikancev in njihovih sorodnikov iz Vietnama. Ameriški zunanji minister Kissinger pa je objavil, da prihaja za „vsemi reaktivirani in izdajalci“. Bivša nekomunistična vlada je iz Kambodže zbežala v sosednjo Tajsko, prav tako del kamboške vojske.

Svobodni svet kakor brez moči zasleduje tragedijo Indokine, ki izginja v močvirje komunizma. Najbolj žalostno je to, da zahodni tisk, ki mu prednjači newyorški Times, išče samo pri ZDA krivdo za položaj v Vietnamu in Kambodži, niti z besedico pa ne omenja, da so komunisti tisti, ki so prekršili pariško mirovno pogodbo iz leta 1973 in s silo zavzemajo nova področja v Indokini. Nekateri primerjajo osvojevalno taktiko komunizma v Indokini z osvojevalnimi pohodi hitlerjanske nacistične Nemčije v drugi svetovni vojni, le da je bil pred 35 leti svobodni svet veliko manj zmaterializiran, kakor je danes ter so mu bile duhovne dobrine, med njimi svoboda, še vredne največjih žrtev.

Sovjetska KGB proti Amnesty International

POGROMI V MOSKVI IN KIJEVU

Sovjetska tajna policija KGB je v Moskvi in Kijevu uprizorila pretekli teden racije proti sovjetski podružnici mednarodne organizacije za obrambo človečanskih pravic Amnesty International.

V Moskvi je policija aretirala tajnika podružnice 35-letnega inž. Andreja Tverdohlebova, ko je šel zjutraj na delo, v Kijevu pa pisatelja Mikola Rudenka. Obe sta policija preiskala tudi stanovanje in zaplenila velike količine raznih dokumentov organizacije.

Prvo poročilo o policijskem pregonu je dal časnikarjem znani sovjetski uporniški fizik in znanstvenik Andrej Saharov.

Istočasno so policisti KGB 12 ur preiskovali stanovanje predsednika podružnice Valentina Turčina, po poklicu strokovnjaka za cibernético ter mu tudi zaplenili veliko dokumentov te organizacije, ki ima, kakor je znano, sedež v Londonu. Policija je nato 6 ur preiskovala stanovanje četrtega funkcionarja organizacije Vladimirja Albrehta in tudi njemu zaplenila vrsto dokumentov.

ALI SMO PRED ZATONOM ITALIJANSKE KRŠČANSKE DEMOKRACIJE?

(Nad. s 1. str.)

Či, kot so na primer že večkrat uskočili socialisti. Fanfani danes odločno odklanja zgodovinski sporazum in je morda edini, ki je javno povedal, da so ne-prestani neredi, zločini, stavke, uboji v Italiji dveh barv, črne in rdeče!

Tretji tok je Demokratična zavzetost (Impegno democratico). Njegova voditeljica sta Andreotti in Emil Colombo. Ima 15,8% DC. Ta smer se bolj naslanja na centrizem. Vendar pa imata voditelja sama zlasti glede sodelovanja s socialisti večkrat različna mnenja.

Četrty tok se imenuje „Baza“ (Base). Vodita ga De Mita in Giannini. Ima 10,7% članov DC. Skupina je proti centrizmu in za sredinsko levico.

Peti tok so Nove sile (Forze Nuove). Nesporni voditelj te skupine je bivši minister za delo Donat Cattin. Ta skupina je na skrajni strankini levi in gre nešteto krat izven okvira stranke.

Šesti tok so „Priatelji Mora“. Ima 8% članov DC. Vodijo jih Moro in Zacagnini. Moro se v svojih izjavah morda med vsemi demokrskimi najbolj poteguje za sodelovanje z levico. Za mnoge je zagoneten človek.

Po kongresu v Neaplju l. 1973 so skušali vsaj na zunaj združiti te tokove; do takrat je bil vsak teh tokov stranka v stranki z lastnim sedežem, lastnim tajništvom, lastnimi pristaši, z lastnim tiskom in propagando; marsikdaj je bil en tok proti drugemu bolj napadalen kot nasprotna stranka!

Sovjetska tiskovna agencija Tass je pozneje objavila, da sta Tverdohlebov in Rudenko obtožena „namernega razširjanja laži o sovjetskem političnem in družbenem sistemu.“

Iznani sovjetski upornik Viktor Fainberg je v Ženevi v zvezi z novimi pogromi sovjetske policije izjavil, da je „to divjanje sovjetske policije nov dokaz, da se Moskva ne ozira na svetovno mnenje, kadar meni, da je njen diktatorski sistem v nevarnosti.“

Vrhunski sestanek NATO

Konec maja v Bruslju

Veleposlaniki 15 članic NATO, ki so se sestali na zasedanje v Bruslju, so se sporazumeli, da bo vrhunska konferenca NATO članic 29. in 30. maja t. l. v Bruslju.

Na konferenco bo prišel severnoameriški predsednik Ford, ki bo tako imel priliko sestati se prvič s poglavarji zahodnoevropskih držav, ki so članice NATO.

Več članic NATO je izrazilo pomi-

Leto 1974 je z neuspehi, ki so jih vsi ti voditelji utrpeli, prineslo iztreženje. Tajništvo stranke je prevzel odločni in sposoben Fanfani. Ta sedaj kliče stranko k edinstvi, objublja njeno prenovu, z jasnimi besedami poudarja strankino ideologijo ter odločno odklanja vsako sodelovanje s komunisti in njihovimi zagovorniki. Pri svojem delu seveda naleti na odpor. Ko je razpustil vrhovno vodstvo ital. demokrskanske mladine, ki je v zadnjih letih tudi javno na mednarodnih sestankih drugim skakala v hrbet, blatila zapad in pela slavo marksizmu — je moral preživeti bridke trenutke, ko so ga razjarjeni mladi ljudje obkolili, zmerjali in protestirali proti njemu na samem glavnem sedežu demokrskanske stranke v Rimu in je mogel z avtomobilom domov šele s policijsko pomočjo.

Njegovo delo je težko in bridko, a nujno potrebno.

Fanfani je morda edina dovolj močna osebnost, ki lahko reši ital. DC. Nujno pa mora računati na popolno sodelovanje in pomoč vsaj večine omenjenih notranjih tokov v stranki.

Vse vidne osebnosti ital. demokrskanske stranke, ki so posamič odlični katoličani, izredno sposobni, in vsakega spoštovanja vredni ljudje (Fanfani, Moro, Rumor, Taviani, Colombo, Andreotti in drugi) se morajo danes lotiti — če že ni prepozno — tegale nujnega dela: spriči hudih obtožb demokrskanske stranke in njenih metod upravljanja javnih zadev se ne smejo samo plemično braniti in ožigosati obtoževal-

Mednarodni teden

PORTUGALSKA LEVIČARSKA

VOJAŠKA JUNTA je podržavila večino temeljnih industrij v državi ter skoro vsa kmečka posestva češ, da bo izvedla agrarno reformo. Komunistična partija je v znak proslav podržavljenja uprizorila s svojimi pristaši ulične povorke po Lizboni in drugih portugalskih krajih. Medtem se „volilna kampanja“ v državi bliža h koncu, za volitve v ustavodajno skupščino, ki so napovedane za petek, 25. t. m. Vojska poziva prebivalstvo, naj odda prazne glasovnice, da bi tako dokazala, da prebivalstvo noče političnih strank in bi lažje diktatorsko vladala v državi. Stranke, vključno komunistična, so že itak podpisale vojski pristaneke na to, da bo kljub volitvam vojska vladala v državi še tri do pet let.

VATIKANSKI RADIO je minuli četrtek v oddaji za Portugal pozval Portugalce, naj ne glasujejo za marksistične politične stranke na prihodnjih volitvah. Dobesedno je dejal: „Portugalski katoličan ne sme glasovati za stranko, katere program in metode so nezdružljive s krščansko doktrino o človeku in njegovem družbenem življenju. Nihče še ni dokazal, da bi bilo možno krščanski pogled na svet združiti z marksistično idejo. Katoličan mora voliti tisto politično skupino, ki podpira vero, družino in pravično uporabo materialnih in duhovnih dobrin proti gospodarski in politični diktaturi.“

BIVŠI ČEŠKOSLOVAŠKI KOMUNISTIČNI PREDSEDNIK DUBČEK, ki ga je zrušila sovjetska vojska, ko je vdril v državo leta 1968, ker da je hotel Češkoslovaško iztrgati iz sovjetskega bloka, je pismeno protestiral proti „neprestani policijski kontroli“ nad seboj ter obtožil sedanjega predsednika Husaka, da „zatira pravice prebivalstva.“ Husak je v praškem parlamentu izjavil, da Dubček „lahko pripravi kovčke in odide v katero koli buržujsko državo, če pa bo ostal na Češkem, pa mora spoštovati naše zakone.“ Husak je tudi zagrozil Dubčku, da ga leta 1969 niso zaprli, „ker smo zanj izbrali politično odstranitev, dasi obstojajo tudi administracijske solucije takih slučajev, ki so bile že večkrat uporabljene v naši zgodovini.“

sleke glede umestnosti sklicanja vrhunske konference, češ, da bo z njo doseženega prav malo ali pa ima lahko celo negativne posledice za samo organizacijo. Francoska vlada je naravnost objavila, da se vrhunske konference francoski predsednik Giscard ne bo udeležil.

Glavni vzrok, da so veleposlaniki sklenili organizirati konferenco, je bil pritisk Anglije in ZDA ter izrecna želja predsednika Forda, da obišče Zahodno Evropo.

ce, da imajo s temi obtožbami druge namene, namreč uničevati DC, kar je skoraj vedno res, — ampak morajo pregledati vse delo v DC v sredini in na periferiji v preteklosti in sedaj in imeti pogum udariti, odrezati in vreči iz stranke, kar je v njej izkvarjenega in izkoreninjenega. Gotovo, ker je bila toliko let na oblasti, so se nujno vgnezdili v DC izkoriščevalci brez tanke vesti, plačanci drugih strank, zajedalci, neznačajneži in zlobneži. Sedaj jih je treba poiskati, javno obsoditi in vreči iz stranke. Nekateri njenih mož so pozabili na velike cilje njene politične borbe, da je demokratična in krščanska — in so postali oblastniki. Tudi tem je treba porezati peroti. Zaradi obeh teh dveh skupin v stranki so se rojevali neprestani škandali, ki so tako zelo vznemirili javno mnenje. DC jih ne sme prikrivati, ne njihovih primerov spraviti v arhiv; nasprotno zahtevati mora, da se njihov položaj razčisti in da se, če so krivi, kaznujejo. Samo tako bodo voditelji DC znova pridobili zaupanje italijanskih volilcev.

Obleganje, s katerim danes ubijajo italijansko demokrskansko stranko, mora privedi do tega, da bo stranka izvedla notranjo čistko in prenovu, ki bi lahko bila — kot nekateri žele — tudi nova ustanovitev ital. demokrskanske stranke na osnovi najboljših politične in socialne tradicije italijanskih katoličanov. To prenovu v vseh smereh tudi v pogledu slovenske manjšine in ponovni dvig ji želimo tudi mi, ki smo pripadniki krščanske demokracije Slovencev v svobodnem svetu. (Konec)

„Bahač potrebuje ljudi, da ga poslušajo.“

Janez Trdina

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Po volitvah v Misiones, o katerih smo poročali v zadnji številki našega lista, se je nekoliko ustalil politični položaj v Argentini. Vsaj za nekaj časa so ponehale govorice o možnih državnih udarih, pa tudi o spremembah v vladi. Nedomno je, da je zmaga justicialistične fronte v tej provinci, čeprav je bila pičila, dala vladi vsaj začasno oddih, katerega pač mora izrabiti da mirno pregleda svoje dosedanje delo in podvzame ukrepe, da popravi nekatere vsaj glavne napake.

O vseh raznih problemih, ki jih danes argentina trpi, sta se gotovo razgovarjala predsednica države gospa Peronova in vodja radikalne stranke dr. Ricardo Balbín. Opazovalci sklepajo, da je debata tekla zlasti glede gospodarskega položaja, ki je trenutno precej težak. Po prej omenjenem sestanku je vlada pričela na svoji seji zasilni načrt, katerega je predložil minister za gospodarstvo, dr. Gómez Morales. Ta načrt predvideva zlasti razne ukrepe za ustavitev hude inflacije in pa pospešenje zunanje trgovine, ki prav zadnje mesece precej peša. Govori se tudi o novih devalvacijah pesa napram dolarju, pa seveda o novih zunanjih posojilih, kajti država v tem trenutku nima dovolj deviznih rezerv, da bi izpolnila svoje mednarodne obveznosti. Vprašanje pri tem je le ali nova posojila ali pa refinancija starih, neplačanih.

V parlamentu se trenutno precej govori o možnosti sprememb v predsedstvu

obeh zbornic, senatne in poslanske. Kot znano, so predstavniki sindikalnega peronizma zahtevali zase mnoga odločujoča mesta, tako da je dvomljivo, če bo ljudski demokristjan dr. Busacca mogel obdržati dosedanje mesto podpredsednika v poslanski zbornici. Še večje težave predvidevajo opazovalci za dr. José Antonio Allende-ja, ki je namestni predsednik senata in s tem zavzema drugo mesto na ustavnih lestvici, takoj za predsednico države. Zahteve, da bi to mesto bilo zasedeno po „čistem peronistu“ ne le po političnem zavezniku (Dr. Allende je tudi ljudski demokristjan), so vedno bolj številne in bolj močne. Volitev namestnega predsednika bodo verjetno zaenkrat preložili, govori se pa da bo v tem primeru dr. Allende odstopil.

Precej pozornosti pa je zadnje dni vzbudil dogodek in sprememba v argentinskem cerkvenem vodstvu in razmerju do države. Sveti oče je po devetih letih sprejel ostavko, katero je na svoje mesto predstavil buenosaireski nadškof dr. Antonio Caggiano (Predstavil jo je leta 1966, ki je izpolnil 75 let). Njemu nasledil coadjutor mons. Juan Carlos Aramburu, ki je dejansko že zadnja leta vodil nadškofijo. Istočasno s to spremembo, pa je argentinska vlada sklenila da podeli kardinalu posebno odlikovanje, veliki križ reda Osvoboditelja San Martina, odlikovanje ki ga običajno prejmejo le predsedniki držav. Odlikovanje gotovo predstavlja novo zblizhanje med katoliško Cerkvijo in vlado, razmerje, ki se je v zadnjem času nekoliko ohladilo.

BRALI SMO

Kaj pa v Ljubljani?

MADRID (EFE) — „Zgodovinar in bivši podpredsednik španske republike v eksilu, Claudio Sánchez Albornoz, se more vrniti v Španijo, kajti nihče mu ne bo branil v Španiji reči, da mu frankistični režim ni všeč.“

Tako se je izrazil Emilio Romero, znani režimski politik in sedanjí tiskovni in radijski šef Francovega gibanja.

Romero je gornje napisal v članku, objavljenem na prvi strani madridskega jutranjika „Arriba“, katerega je pred špansko državljansko vojno ustanovil falangistični vodja Primo de Rivera.

V članku Romero komentira izjave, ki jih je pred kratkim dal Sánchez Albornoz neki reviji v Madridu, ko je izjavil, da niti bivši predsednik (vlade v eksilu) Manuel Azana niti on sam nista želela, da bi v španski državljanski vojni zmagali republikanci, kajti to bi pomenilo vzpostavitev komunizma v deželi.

V zvezi s Sánchezom Albornozom, pravi Romero, da „se mora veliki zgodovinar vrniti, ker mu nihče v Španiji ne bo branil na glas povedati, da mu

(Francov) režim ni všeč.“

„O tem se tukaj v Španiji govori,“ nadaljuje, „to je slišati javno in brati v tisku, pa se zaradi tega nikomur nič ne zgodi. Vse prej kakor umreti od domotožja v Buenos Airesu, ko spet prihaja v Španijo pomlad, kakor vsako leto, čeprav letos malo kasneje,“ zaključuje Romero.

To besedilo iz „Arriba“ so v zadnjih dneh objavili razni dnevnikarji po svetu. Novica je zanimiva tudi za nas, pa ne toliko zaradi razvoja v Španiji, ampak zaradi mnogih v zdomstvu, med nami samimi, ki zadnje čase vedno glasneje istovetijo diktaturo Franca z diktaturo Tita.

V emigraciji nimamo človeka, ki bi imel sloves v svetu, kakor ga ima Claudio Sánchez Albornoz, dolga leta profesor za zgodovino na buenosaireski državni univerzi, imamo pa ljudi enakega kova in enakih moralnih kvalitiet.

Toda — v Ljubljani? Ali je v Ljubljani človek, ki bi mogel napisati isto, kar je o svojem nekdanjem strastnem nasprotniku napisal Romero?

La URSS en el Océano Indico

El efectivo actual de la marina de guerra soviética en el océano Indico se eleva a unas veinte unidades. Estos navíos forman parte de la flota del Pacífico y su puerto de amarre es Vladivostok. La reapertura del canal de Suez colocará el océano Indico en la zona de operaciones de la flota soviética del mar Negro. La ruta de acceso se hallará reducida de 17.000 a 5.000 kilómetros. Puede admitirse, pues, que el número de unidades soviéticas en el océano Indico será entonces cuatro veces mayor.

Oficialmente, los soviéticos no disponen de ninguna base naval en el Indico. Pero de hecho sus navíos hacen escala para abastecerse y efectuar sus reparaciones en Aden, en la isla de Socotra, en Somalia, en las Maldivas, en las Seychelles y en la isla Mauricio.

El tratado de 1971 firmado entre la Unión Soviética y la India permitió a Moscú reforzar su influencia en este país. Como la India anexionó prácticamente Sikkim, los soviéticos cuentan así con un lugar de contacto más con la frontera china. Por otra parte, su flota se abastece en Viskhapatnam, en el golfo de Bengala, así como en las islas Andaman y Nicobar. En cuanto al puerto más importante del Bangladesh, Chittagong, fue reparado por un centenar de técnicos soviéticos — que quedaron allí una vez terminados los trabajos — y servirá de base naval a la U. R. S. S.

El océano Indico es de una importancia estratégica capital. Pasan por sus aguas aproximadamente la quinta parte de todos los transportes marítimos del mundo, incluyendo el 85 por 100 del petróleo destinado al Japón y el 50 por 100 del que va a la Europa occidental. Numerosos Estados situados en las costas del Indico se esfuerzan en establecer en el mismo una zona de paz, centento que el primer ministro de Sri Lanka, la señora Bandaranaike, desarrolló en varias ocasiones durante su viaje por Europa. Pero este proyecto tiene pocas posibilidades de éxito, a pesar de que ninguna de las grandes potencias ya no tenga territorios importantes en esta región. La responsabilidad de este fracaso recae sobre la Unión Soviética, que respondió a la política de retirada en el océano Indico mediante un reforzamiento de su presencia militar en el sudeste asiático.

Novice iz Slovenije

PTUJ — Ptujška „kulturna srečanja“ so razmeroma kar dobro obiskana. Lani so pritegnila 12.000 obiskovalcev, četudi mesto samo nima niti 10.000 prebivalcev. Na letošnjih 3. ptujskih kulturnih srečanjih pričakujejo nastop Dunajskih pojočih dečkov (Wiener Sängerknaben), japonskega gledališča NO in drugih kvalitetnih ansamblov. Ptujski kulturni organizatorji pa bi radi razširili svoje delovanje tudi na podeželje, kamor bi pošiljali gledališke, folklorne, glasbene in druge skupine. Pa ne morejo preko nepremostljive ovire: pomanjkanje kulturnih domov. Saj celo v Ptuj samem že 30 let čakajo na sodobno dvorano in „ubogi“ Narodni dom mora sprejeti vse, od koncertov do političnih sej in zborovanj; gledališče pa je že več mesecev zaprto, ker mu popravljajo električno napeljavo. Gradnje kulturnega doma pa si Ptujčani ne upajo pričakovati pred letom 1980.

RADENCI — Novi zdraviliški dom v Radencih ima pod streho 7.566 kvadratnih metrov prostorov, na prostem pa še 2.665 kvadratnih metrov. Z opremo vred je veljal 50 milijonov dinarjev. Ima vse mogoče sprejemnice, ambulante, kadi, bazene, ohlajevalnice, itd. En sam pregled pri zdravniku za srce velja 200 din. (en USA dol. je po uradnem tečaju približno 17 dinarjev). Prenosišče v zdravilišče stane od 85 do 143 din. (po kategoriji). Polni penzion je od 120 do 250 din. Novi dom sprejme do 1000 ljudi.

TURNIŠČE — V Sloveniji je v tovarnah zaposlenih izredno visok odstotek žensk, od katerih mnoge opravlja težka dela pri strojih, ki bi normalno pripadali moškim. Poročene imajo velike težave zaradi otrok, ker ni otroških vrtcev in matere ne vedo komu bi prepustile med delom otroke. Značilen je primer v tovarni čevljev v Turnišču, kjer je od 400 delavcev večina žensk. Zasilni prostor za otroke je v neki gostilni, kjer je na razpolago le ena soba, ki pa nikakor ne zadostuje. Ana Toplak, priučena prešivalka te tovarne, je dopisniku „Dela“ takole opisala položaj: „Potreba po urejenem otroškem varstvu v Turnišču je iz leta v leto večja, saj sprejemajo v našo tovarno čedalje več žensk, ki bi si rade ustvarile družinsko življenje. Tudi sama sem zelo prizadeta, saj imam štiri majhne otroke, ki so v času moje odsotnosti sami doma. Seveda sem zaradi tega med delom vznemirjena in me razjeda skrb, če se kateremu od njih

kaj pripeti. Tako dalje ne bo šlo več, vendar si ne vem kako pomagati.“

ŠENTJUR PRI CELJU: Potres, ki je lani junija prizadel Kozjansko, je v šentjurski občini poškodoval 933 stanovanjskih in 262 gospodarskih objektov ter tako povzročil za 141 milijonov dinarjev škodo. Kljub obljubam odgovornih oblasti, da bodo že lani pomagali najbolj prizadetim, se to ni zgodilo in skušajo to izvesti letos. V šentjurski občini ocenjujejo, da bi letos za izvedbo pripravljenega programa potrebovali nad 56 milijonov dinarjev. To pa je precej več, kot bo zagotovil zakon o zbiranju sredstev za odpravo elementarnih neizgov. Zato je dvomljivo če bodo letos prizadeti deležni izpolnitve obljub.

Umrli so od 27. marca do 2. aprila 1975

LJUBLJANA: Silva Gašperlin r. Götzl; Josip Wedam (92), up.; Rudolf Cerc, dimn. m. v p.; Josipina Jerovec r. Štrukelj (98); Ivanka Jakić r. Gostiša; Marija Porenta r. Jelovčan (60); Terezija Polmin; Franc Juhant; Katarina Arh r. Čop; Angelca Setina r. Pirc; Iva Podlesnik (89); Ivan Ivančič up.; Franciška Frelj r. Podrekar; Franc Marolt, šol. upr. v p.; Marga Gaberšček r. Bevc; Angelca Trbežnik; Pavel Lavrič, šol. upr. v p.; Betka Kurnovar r. Štupar; Ivana Zupančič; Dragica Eberl r. Hudnik (76); Marija Komatar (92); Pavla Zore r. Lotrič (84); Regina Samar r. Ličar (76); Stanko Dacar (71).

RAZNI KRAJI: Zofija Banič, Kamnik; Valjko Jakelj, voj. inv., Celje; Alojz Krese, Male Lašče; Franc Cigler up. (81); Ponikva; Jernej Podlogar, Zagorje ob Savi; Štefan Tančak, briv. m. v. p.; Kostonjevec na Krki; Karolina Dragar r. Peternel (78); Borovnica; Alojz Vrečič, Krško; Tonči Vedenik, gostilničar, Prebold; Pavla Kučer r. Grobler, Zalec; Janez Bevc, avtoprev., Čatež ob Savi; Marjan Kump, gradbeni inž. direktor tehnične šole v Mostarju, slov. dobrovoljec iz voj. l. 1912–1918; Anton Štempihar, Kranj; Marija Cirman r. Suligoi (88); Vič; Ana Božič r. Dornič (82); Lancova; Marija Kocjančič (65); Zg. Gorje pri Bledu; Franc Valentinčič, Most na Soči; Anton Posega, Dravljice; Anton Pichar, Šmarje-Sap; Marica Jesenko r. Senica, vd. po odvjetniku, Sevnica; Marija Pečnik r. Štirn, Stožice; Valentin Arh, up., Bohinjska Bistrica; Janez Pestotnik (71), up., Kamnik; Alojz Droskovič, mlinar v p., Vranjsko; Vincenc Valič, up., Skrilje pri Ajdovščini; Leopold Čampa, župnik na Preloki; Jakob Matjašič (80); Zalog; Pavla Erjavšek r. Peče, Ivancna gorica; Daniela Viedelj r. Turnšek, Smartno pri Litiji; Alojz Zajec, posestnik, Trzin; Veronika Kočvar r. Kostonjevec, Kranj; Jože Pustavrh, Škofja Loka; Marija Sirk r. Smuk (85); Velika Kostreznica; Ludvik Tršar, pos. up. in kor. borec (76); Planina pri Rakeku; Vinko Zupan, Kranj; Metod Žepič, knjigovez, Kranj; Viktor Grmek, zidar v p., Prestranek; Marija Gostič r. Dobravec, Dravljice.

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebnostne novice

Nov slovenski diplomant. Na katoliški univerzi v Buenos Airesu je pred kratkim promoviral za stavbenega inženirja Bokalič Janez, delovni član mladinskih organizacij iz Slovenske vasi. Mlademu inženirju iskreno čestitamo.

Poroka. V župni cerkvi v Bilin Hurstu sta se poročila v soboto, 12. aprila, Silva Jožefa Dimnik in Andrej Janežič. Za priči sta bila ženina mati Jožefa in nevestin oče Janez Dimnik. Poročil pa je g. dr. Mirko Gogala. Novoporočencema naše čestitke.

DR. RUDOLF HANŽELIČ — 70 LET

Hanželič spada med te redke osebnosti.

Takoj pa moramo pripomniti oz. ponoviti to, kar je ocenjevalec (-jke.) njegove knjige zapisal v Svobodni Sloveniji, da bi knjiga morala vsebovati tudi avtorjev življenjepis. Mi v Argentini dr. Hanželiča poznamo, manj ga pa poznajo drugod. Pa tudi naše poznanje je gotovo površno. Zato hočemo danes, ko se spominjamo jubilarne 70-letnice, popraviti to pomanjkljivost v knjigi, ki pa seveda izvira iz prevelike avtorjeve skromnosti.

Dr. Rudolf Hanželič je bil rojen 12. aprila 1905 v Hardeku pri Ormožu. Gimnazijo je študiral v Ljubljani kot gojenec Marijanišča, kjer je bila prednica njegova teta s. Terezija Hanželič, ki je pozneje postala generalna mati slovenskih šolskih sester v Rimu. Maturiral je leta 1925 in bo torej letos obhajal še en jubilej — 50-letnico mature.

Po maturi je vstopil v mariborsko bogoslovje. Po posvetitvi v duhovnika je dobil prvo dušnopastirsko službo v Celju, nato je tam postal profesor verouka. Leta 1934 je dobil doktorat iz teologije na ljubljanski teološki fakulteti.

Leta 1945 je odšel na begunsko pot, ki se je končala v Argentini, kjer je postal spiritual in katehet v zavodu San Sebastián v kraju Dolores pri San Es-

tebanu v kordobskih hribih. Lansko leto pa je prevzel profesuro na bogoslovju maristov v Lujanu.

Dr. Hanželič se je že zgodaj pričel baviti in se še danes bavi z verskimi, mladinskimi in vzgojnimi problemi. Mnogo svojih sil je posvetil orlovski oz. poznejši fantovski organizaciji. V letih 1938–41 je izdajal kar dva lista „Mladec“ in „Naraščajnik“ ter je imel po Sloveniji številna predavanja. Leta 1938 je izšel njegov „Priročnik o organizaciji in ideologiji mladcev.“

Vedno je skrbno zasledoval razvoj pedagoških ved, in sad sistematičnega študija teh ved sta bili njegovi obširni deli: „Katoliška moralna za inteligenco“ in „Družinska vzgoja“, ki sta izšli doma. Tema dvema deloma se sedaj pridružuje novo, obširno in zelo pomembno delo „Naše življenje“, izdano letos v Argentini.

Še prav posebno priljubljen pri Slovencih v Argentini pa je dr. Hanželič postal z ustanovitvijo Počitniškega doma v kordobskih hribih, ki je izrednega pomena za versko in narodno vzgojo naše mladine, ter pomembno tudi za odrasle Slovence, ki morejo tam po zmerni ceni v slovenski družbi preživeti svoje počitnice.

Poleg tega je naš jubilar znan tudi po svojih številnih člankih v Duhovnem življenju, Svobodni Sloveniji in Zborniku Svobodne Slovenije. Znan je tudi kot izvrsten predavatelj na duhovnih vajah in na raznih društvenih sestankih — zlasti mladinskih.

K lepemu jubileju mu pristočno čestita tudi Svobodna Slovenija in mu želi, da bi še dolgo nadaljeval svoje delo v korist slovenske skupnosti.

GA. PAVLA GRAD — 90-letnica

Kot kažejo obletnice, naše žene bolj odporno prenašajo tujino, saj se morajo danes spomniti že tretje, ki obhaja letos med nami devetdesetletnico, to je ga. Pavla Grad, katero poznamo od doma Moščani, iz begunstva pa oni, kateri so ga preživeli v Italiji, ki je ku-

hala v taborišču za bolnike in bolehn.

Sedaj živi v Domu onemoglih v mestu Mercedes, prov. Buenos Aires, v bližini bivališča sina Pavleta z družino, saj je bil on tudi nekaj časa v službi te ustanove, njegova žena pa je še sedaj.

Ga. Pavla se je rodila v Podnartu na Gorenjskem 7. februarja 1885 in je prve razrede ljudske šole obiskovala v domačem kraju, naslednje v Novem mestu, kamor se je preselila družina očeta železničarja. Nato je odšla na Dunaj na gospodinjstvo šolo in ko je to končala, je vstopila v službo na okrajnem glavarstvu v Novem mestu. Poročila se je z učiteljem Borisom Gradom, ki je bil upravitelj mošćanske ljudske šole in nazadnje šolski nadzornik predvojni Jugoslaviji. Ko je mož umrl, je ostala sama z otroki iz dveh zakonov, za nje skrbela in se s tremi tudi l. 1945 umaknila na Koroško, od tam v italijanska taborišča Monigo, Servigliano in Senigallia, dokler ni prišla v Argentino, kjer jo bodo vsi še najbolj poznali kot oskrbnico na naši Pristavi v Castelarju, dokler je mogla delati. Vso ljubezen je v zadnjih letih posvetila težko bolni hčerki Majdi, s katero se je preselila v begunsko dom onemoglih v Martinezu, jo po njeni poroki spremljala v Escobar. Ko je pa Majda umrla, je nekaj časa živela doma pri sinu, a kasneje je bila sprejeta v dom onemoglih, kjer še danes živi. Je umsko za svoja leta izredno prišebna, pa tudi fizično še zdrava, more se hoditi po hiši in vrtu, vesela sprejme vsa obisk, se nasmeji in pogovori. V nekatere skupinah so jo rojaki prav za njeno življenjsko obletnico obiskali, posebej je bila vesela mladih, kateri so ji za veliki petek naredili veselje z obiskom in petjem. Želimo ji še zdravja in veselih dni, kolikor jih je Bog njej še odmeril.

ŠTUDIJSKI DAN AKADEMIKOV

Ponovno se bodo na prvi maj zbrali v Rožmanovem zavodu v Adrogué (ul. Rivadavia 234) naši akademiki na svoj študijski dan in občni zbor. Tema letošnjega dne bo „Odnos komunizma do vere in morale“, o čemer bo predaval p. dr. Alojzij Kukovica.

RAZSTAVA SLIK IVANA BUKOVCA

Kot je bilo že objavljeno, bo otvoritev razstave slik akademskega slikarja Ivana Bukovca v soboto, 26. aprila, ob 19.45 v mali dvorani Slovenske hiše. Razstava pa bo odprta še v nedeljo, 27., in sicer od 10.30 do 12 in od 15 do 21.

RAZSTAVA SLIK

SLOVENSKA HIŠA

Buenos Aires

26. in 27. aprila

OTVORITEV: 26. aprila ob 19,45

LEPO VABLJENI!

Uprizoritev drame „Kralj na Betajnovi“

Ob bližajoči se obletnici rojstva Ivana Cankarja (10. maja 1876) se nam podoba velikega modernista kaže v svojem narodnostnem domoljubju, predvsem pa v nepopustljivi kritiki vsega oportunističnega, neznačajnega in duhovno plitvega. Cankarja poznamo kot literata, a strnjena podoba njegove umetnosti se pokaže na odru, kjer se izraža njegova poezija, umetniška proza, psihologija in kritika v konkretno dojemljivi obliki.

Uprizoritev drame „Kralj na Betajnovi“, ki jo je s pomočjo ljubiteljev gledališča pripravilo Slovensko gledališče Buenos Aires, nam je predstavila Cankarja, ki je posegel v globljo družbeno človeško snov, dano človeku kot tragična usoda njegovega življenja. Družbo vidi v razponu dveh skrajnosti, ki jima najde po eni strani pomen v miselnosti Friedricha Nietzscheja: volja do moči ob uporabi brutalne sile; po drugi strani pa v idejnem in estetskem pojmovanju francoskih simbolistov: odrešenjska vrednost poezije in hrepenenja.

Drama „Kralj na Betajnovi“ je postavljena v kmečko okolje in bi človek dejal, da je to ena takih slik „betajnovin“, grutov, ki so nastali iz žuljev in krvi, in da je, kot je Cankar sam pisal leta 1900 prijatelju Lojzu Kraigherju, kritika propadajočega kmečkega življa: „Pisati hočem kmečko dramo; tisti vsesplošni bankerot našega ljudstva, posebno po dolenjskih vaseh, je nekaj tragičnega...“ Vendar je šel Cankar globlje in ni napisal kmečko dramo, ampak dramo strastne človekove pohotnosti po oblasti. Delo je po eni strani inkarnacija Cankarjeve družbene kritike, njegovega upornišva mogotcem

tega sveta, po drugi strani pa je odkrivanje dveh nasprotujočih si stvarnosti človeške biti — dobrega in zlega, močnega in slabotnega, hrepenenja in vere nasproti malikovanju moči. V tem smislu se je predstavitev Slovenskega gledališča približala Cankarju psihologu, saj nam je ta danes in posebno mlajšim mnogo bližji.

Kantor je podoba bednega človeka, ki nosi v sebi pekel in nebo — tako si ga je zamislil režiser Maks Borštnik, ki ga je sam tudi igral. Kantor pravi hčerki Francki v tretjem dejanju: „Glej, koliko sem delal in koliko sem trpel in koliko sem se poniževal pred sabo! Vse zase in za svojo oblast! Ali jaz hočem, da se ti, Francka, veselíš naše oblasti in našega bogastva. Jaz hočem, da me ljubiš, Francka, da se smehlaš veselo in ponosno, kadar mi pogledaš v obraz... Oh ne, Francka, nisem delal in trpel sam zase...“ To je skoraj podoba Lilioma, ki je ukradel zvezdo z neba, da je mogel svoji hčerki prinesiti v dar nekaj levega — in bil za to pogubljen. In nekoliko naprej, v preblisku miru in ponižnosti, tik pred priznanjem svojega zločina, vzklikne Kantor: „Glej, kako je prišlo to nenadoma... božji mir z neba... Kako je to čudno toplo in sladko... Sonce sije po mojem kraljestvu... Kako bo šele potem sijalo, ko bo vse izbrisano, nobene sence več...“ Kantor je podoba človeka, raztrganega v grehu in spoznanju. Je to njegovo trpljenje zaslužno ali pogubno? Kdo bi mogel odgovoriti. Borštnik ga je — pravilno — predstavil kot človeka, ki ima v sebi več psiholoških kot zgodovinskih prvin.

Znano je, da je strnjeno podoba Ivana Cankarja silno težko sistematsko za-

jeti, to pa zaradi obsežnosti in raznolikosti njegovega opusa: pesmi, sedem dram, nekaj sto proznih del — daljših novel, črtic, lirčnih spisov, polemik, esejev. V dramatik se kaže zapletenost artistične, polemične, psihološke, idejne, politične in družbene tematike. Vodilna misel preko vseh dramskih del — od „Romantičnih duš“ do „Lepe Vide“ — je premagovanje želje po moči in stremljenje po človečnosti; višek je dosežen v „Kralju na Betajnovi“, razplete pa se v „Lepi Vidi“, kjer poezija in vera dokončno zmagata. Te prvine so v „Kralju na Betajnovi“ prikazane v osebi Francke, ki jo je podala Miriam Jereb. Tudi Maks Krnec, glavni nasprotnik Kantorjeve krivično pridobljene oblasti in zastopnik sproletariziranega ljudstva je bil prikazan bolj v svoji človeški in globinski razsežnosti, kakor pa v razsežnosti eksponenta razrednega boja, ki ga odkriva v Cankarjevi dram predvsem marksistična kritika. Maks Nose je znal podati to uporniško osebnost, ki se ob spopadu s Kantorjevo brezobzornostjo razbije, dovolj človeško in prepričljivo. Morda bi tudi predstava pridobila na umetniški vrednosti, če bi režiser skušal izbrusiti izpade Lužarice, ki jo je poudarjeno realistično podala Radoja Sušteršič; ti sicer naznanjajo grozotno družbeno stanje, a so v celotnem kontekstu drame le nekoliko preveč aktivistično zunanji.

Globoka ljubezen do človeka je prisotna v vsem Cankarjevem delu, kljub temu da pisatelj ne more ujeti pravega odnosa in povezanosti s svetom, v katerem živi; zavest odtujenosti ga spremlja od začetka do konca na njegovi ustvarjalni poti. Značilnost Cankarjeve umetnosti je v tem, da mu osebnosti rastejo v simbole, tudi kadar so same v sebi realno življenjske. Cankar zajema

življenje v njegovi kruti, grobi zunanosti, a ga gleda skozi prizmo svoje etične ideje, prek srca in duha. Tako postajajo njegovi ljudje simbolne podobe več ali manj dobrih, slabih, močnih, bednih, veselih in sanjajočih ljudi iz vsakdanjega stvarnega življenja. Te simbolne podobe pa so izostrene, povečane in poudarjene. Zato se v njegovih delih prepletata stvarna satira in poetični simbolizem, ki se stopnjujeta na mestih do groteske.

Značilnost Cankarja je v poudarjenem občutju človekovega osnovnega položaja v svetu. Vrednote, ki jih išče v svojih stvaritvah, so pristnost človečnosti, ljubezen in lepota. Ko je drama „Kralj na Betajnovi“ izšla v knjižni obliki, jo je kritika sprejela več ali manj odklonilno; avtorju so očitali, da se navdušuje za filozofijo Nietzschejevega nadčloveka — v resnici pa je drama obsodba ideje volje do moči.

„Kralj na Betajnovi“ je Cankarjevo najmočnejše odrsko delo — približuje se klasični tragediji — in uprizoritev tega dela pomeni za režiserja in igralce odločilno dejanje. Za predstavo Slovenskega gledališča v režiji Maksa Borštnika bi dejal, da je bila realistično in stilno objektivna, z nekaterimi finimi psihološkimi otenki v osebah Kantorja, Maksa, Nine in Hane. Kantor je bil mestoma prav zaradi tega bolj demonski in hamletovski, kot si ga je Cankar sam zamišljal. Cankarjev Kantor je, lahko bi dejal, orodje v rokah usode, saj pravi svoji ženi Hani: „Ali ne vidiš, da je moralo biti? Ali ne vidiš, da je bilo meni samemu do smrti hudo, ko sem vzel na rame težko breme. Grešil sem, ker sem moral grešiti...“ In res, Kantor priznava svojo krivdo in zločin. Končno je družba tista, ki ga redi in ohranja. Borštnik je ustvaril na mestih ob-

čuten človeški lik, posebno v prizoru z otrokom na koncu prvega dejanja, a je skoraj dovršeno ustvaril tudi tisto grozotno tragično ozračje, ki na koncu popolnoma prevlada v njegovi hiši.

V dramu sta pravzaprav dve osebi, dva človeška in zgodovinska protigrallca, ki sta močna in strastna — Kantor in Maks Krnec. Tudi v Maksovi osebnosti bdi na dnu volja do moči, ki bi se v dani priložnosti pojavila na površju v prav taki, če ne še strahotnejši obliki, kot pri Kantorju. To potrjuje dejstvo, da Maks ni poet in ne pozna hrepenenja. V vlogi Maksa Krnca je pokazal Maks Nose ponos vagabunda in pozneje tudi maščevalnost puntarja. Poet je bil pravzaprav le naivni Franc Bernot — v vlogi Francija Stanovnika — na katerega je padlo zadoščevanje za greh. Družbo, kot osnovo krivičnega reda, predstavlja v dramu sodna oblast. Realistično prepričljivo, z rahlo satirično obarvanostjo, sta predstavila sodnika Lojze Rezelj in adjunkta Janez Zorec. Nasprotno pa bi bil župnik, ki ga je upodobil Miha Gaser, psihološko in duhovno lahko bolj kompliciran, notranje in zunanje presunjen. Več odpora krivičnemu možu je pokazala Hana, ki jo je tiho in trpečo ustvarila Marjana Marn.

Drama „Kralj na Betajnovi“ je v marsičem tudi avtobiografsko in socialnogodovinsko delo. Stari Krnec — Ciril Jan — je npr. podoba Cankarjevega očeta iz dobe po njegovem gospodarskem zlomu in Lužarica podoba matere.

Za predstavo Slovenskega gledališča — premiera 12. aprila — ki je bila uspešna in vredna počastitev Cankarja, sta izdelala Frido Beznik in France Cukjati predpisano sceno.

F. P.

DRUŠTVENI OGLASNIK

se poviša mesečni prispevek na \$ 5.—

Vodstvo radijske ure je odobrilo prošnjo Zed. Slov., da se v naši oddaji spet smejo predvajati samo slovenske pesmi.

Opozarjamo vse člane ZS, da je bilo na zadnjem obnem zboru sklenjeno, da

V nedeljo, 4. maja 1975 v Carapachayu

PROSLAVA

15. obletnice ustanovitve doma

on tridesetletnici zaključka druge svetovne morije in začetku nove tragedije.

Spored: 11.15 pozdrav in dviganje zastav,

11.30 sv. maša, ki jo bo daroval msgr. Anton Orehar za vse žive in mrtve člane doma,

13.00 skupno kosilo.

15.30 akademija, na kateri bosta govorila:

član NO g. Rudolf Smersu in predsednik ZS g. Marijan Loboda; pri nastopu sodeluje šola, mladina in pevski zbor „MLADENA“.

Po nastopu je prosta zabava s sodelovanjem orkestra „DUC IN ALTUM“

Vsi rojaki prisrčno vabljeni!

KREDITNA ZADRUGA „S. L. O. G. A.“ z. z. o. z.

(Cooperativa de Crédito "S. L. O. G. A." Ltda.) Matricula INAC 5380
Bm. Mitre 97 — Ramos Mejia — T. E. 658-6574

REDNI OBČNI ZBOR

V soboto, 26. aprila 1975 ob 20. uri v prostorih SLOMSKOVEGA DOMA (Castelli 28 — Ramos Mejia)

Dnevni red:

1. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika občnega zbora.
2. Izvolitev treh članov volilne komisije.
3. Obravnavanje bilance, izkaza izgube in dobička, poročila upravnega in nadzornega odbora za leto 1974.
4. Volitev odbornikov: Za dve leti: Predsednika, namestnika tajnika, namestnika blagajnika, treh svetovalcev, enega namestnika svetovalca. Za eno leto: Dveh članov nadzornega odbora.

Člen 21. zadržnih pravil: Če ob napovedani uri ni navzočih več kot polovica članov, se občni zbor vrši eno uro pozneje ob vsaki udeležbi.

UPRAVNI ODBOR

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Pisarna in knjižnica ZS je odprta vsak dan, razen ob sobotah, od 16. do 20. ure.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

specialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-4413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

Slovensko gledališče v Buenos Airesu

IVAN CANKAR

KRALJ NA BETAJNOVI

drama v treh dejanjih

Še v soboto, 26. aprila, ob 21
in v nedeljo, 27. aprila, ob 17.

REŽIJA: MAKS BORŠNIK
SCENA: FRIDO BEZNIK

KREDITNA ZADRUGA „S. L. O. G. A.“ z. z. o. z., PONOVO PROSI VSE SLOVENSKE PODJETNIKE, TUDI TISTE, KI SE NISO UDELEŽILI RAZSTAVE „EXPOSLOV 74“, S PROŠNJO, DA STOPIJO ČIMPREJE V STIK Z G. RUDOLFOM SMERSUJEM (T. E. 755-5316) od 14. do 18. URE), DA SE DOGOVORE Z NJIM ZA OPIS NJIHOVEGA PODJETJA, V PREGLEDU SLOVENSKEGA PODJETNISTVA V ARGENTINI V ZBORNIKU SVOBODNE SLOVENIJE. OB TRIDESETLETNICI NAŠEGA ZDOMSTVA POKAZIMO SVETU TUDI SLOVENSKE PODJETNIKE, KAJ SMO USTVARILI S PRIDNOSTJO IN PODJETNOSTJO. NAJ V TEM PREGLEDU, KI BO SLIKA NAŠE GOSPODARSKE MOČI, NE MANJKA NIHČE. V SLOGI JE MOČ!

OBVESTILA

SOBOTA, 26. aprila 1975:

Otvoritev razstave slik akad. slikarja Ivana Bukovca v Slovenski hiši ob 20. V Slovenski hiši ob 21 „Kralj na Betajnovi“ v izvedbi Slovenskega gledališča V Slomškovem domu ob 20. redni občni zbor kreditne zadruge „Sloga“.

NEDELJA, 27. aprila 1975:

V Slomškovem domu ob 9 redni občni zbor Slomškovega doma.

V Slovenski hiši ob 17 „Kralj na Betajnovi“ v izvedbi Slovenskega gledališča ČERTEK, 1. maja 1975:

V Rožmanovem zavodu v Adrogué študijski dan in občni zbor SKAD a. Začetek ob 10. Predaval bo pater dr. Alojzij Kukovica.

NEDELJA, 4. maja 1975:

V Slomškovem domu v Carapachayu 15. obletnica ustanovitve doma. V Slovenski hiši po mladinski maši (9.30) zvezni mladinski sestanek.

EZEIZA

C. SPEGAZZINI
SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

(16) revščino, ko so ponemčevali stara slovenska imena.

Ker so me od pešačenja noči in današnjega dopoldneva še pošteno bolele noge, a Brodarjev voz se mi je premikal prepočasi in se ponovno ustavljal, sem odvezal svoje kolo od voza in ga zajahal. Zanimalo me je, kam se dolge begunske kolone iztekajo. Tudi bi bil rad videl, kje so razlogi za neprestano ustavljanje. Kolesarenje ni bilo enostavno, deloma zaradi gneče na cesti, deloma zaradi trdega mraka, ki je naglo zavijal pokrajino v temno noč. Vendar je bilo prijetno sedeti na kolesu in držati razbole noge mirno na pedalih, kajti kolo je po rahlo padajoči cesti proti celovski kotlini teklo samo od sebe. Kmalu sem pustil „barko“daleč za seboj, zakaj ob levi strani ceste je bilo večkrat mogoče spustiti kolo v zmeren tek. Hipoma pa se je na nekem mestu vse cestišče na gosto zamašilo, ves promet se je zagatil, kakor da bi močnemu vodnemu curku z zamaškom zaprl odtok.

Ni bilo lahko priti v bližino, da bi zvedel in videl, kaj se je spet zataknilo. Videti žal ni bilo veliko, zakaj temna noč je zavila v svoj pajčolan lepo in grdo, dobro in slabo, le zvezde so mežikale gledale z visokega neba na revščino, a niso svetile toliko, da bi jo bilo mogoče razločno videti. Bledi mesec radi zgodnje nočne ure še ni bil zajadral na nebo. Stopil sem s kolesa in se ob strani prerinil do osredja gneče, od koder je bilo slišati glasno prerekanje in vpitje. V medli svetlobi leščerbi, ki so jih ljudje imeli na vozovih, povečani z jasnimi sijem brezštevilnih zvezd sem v ozadju

gneče zapazil angleškega vojaka, kmalu nato drugega in tretjega. Jasno mi je postalo, da so Angleži zaprli cesto proti Celovcu na točki, kjer se od nje odcepi stranska pot na levo. Ves promet ljudi in voz so usmerili na to stransko pot. Tak ukrep je razumljivo povzročil zastoj v neprestanem toku begunskih kolon, a se je pozneje vedno bolj gladko in mehko odvijal. Pot je peljala navzdol na bridko znano vetrinjsko polje, kot razprostrta plahta ravno ležeče med malim hribcem z naseljem in cerkvijo po imenu Kamen, in starodavnim vetrinjskim samostanom in gradom prislonjenim na vzpetino na drugem koncu ravnega polja.

Vetrinjsko polje

Tisti večer in naslednje dni in tedne se je v Vetrinju, pred mnogimi stoletji pozorišču važnih dogodkov v slovenski zgodovini, pisala nova stran te zgodovine.

Onega večera seveda nisem vedel, kam stranska pot vodi. Nisem toliko poznal pokrajine, a zdelo se mi je, da mora biti tam nekje Vetrin, znano ime iz šol; noč ni bila toliko svetla, da bi bilo videti vetrinjsko cerkev s samostanskimi zgradbami; niti precej bliže ležeče prostorne cerkve na Kamnu ni bilo videti. Šele naslednje jutro se je pred očmi razgrnil drobce slovenske zemlje, na katerem se je odigralo najbolj tragično poglavje v tisočletnem življenju naroda.

Da bi se ne zgubil v množici in temi, sem počakal na Brodarjev voz, kjer se je vozila žena. Tukaj mimo morajo priti, sem si mislil, ker drugam ne morejo. Pa

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correos Central (B Argentina)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.233.341	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino \$ 240.— (24.000), pri pošiljanju po pošti \$ 250.— (25.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

Po hudem trpljenju se je v jutru dne 16. aprila poslovila od nas in se preselila k Vsemogočnemu po večno plačilo naša predraga

Ema Škulj

Vdani v božjo voljo in z žalostjo v srcih smo našo pokojnico spremili na pokopališče Libertad, kjer njeno izmučeno truplo čaka vstajenja skupno z njeno materjo in očetom v istem grobu.

Iskrena zahvala vsem, ki so naju ob hudem udarcu tolažili in stali o strani. Posebno pa se zajvaljujemo g. delegatu slovenskih dušnih pastirjev msgr. A. Oreharju za sv. mašo in nagovor ob trupu umrle ter vodstvo pogreba, č. g. Lamovšku za podelitev sv. zakramentov v dneh njenega trpljenja g. patru Pazu za sv. mašo na dan njene smrti ob trupu in patru Fuenteju za podelitev blagoslova njenemu trupu ter tople besede in spomin pokojnice, Ge. Godnjavčevi, ge. in g. Aguirre, Rodriguezovim za vso mnogotero pomoč. Vsem rojakom, sosedom in prijateljem, ki so z nama sočustvovali, vsem, ki so jo v tako velikem številu kropili in ji darovali cvetja in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji zemeljski poti. Vsakemu posebej in vsem skupaj Bog plačaj.

Za njo žalujejo:

sestra Marjanca z možem Janezom Kralj, bratje: Slavko in Jože z družino ter Eli v domovini, bratranec Franc Škulj z ženo Ano, nečak Jože z družino; nečakinje: Irena Petkovšek z družino, Marija Petkovšek z družino in Majda Petkovšek z družino.

San Antonio de Padua, 16. aprila 1975.

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

Ne gredo mi prav v besedo občutki ob gledanju one silhete pri odlaganju orožja. Marsikaj je čas že zabrisal, a ena misel mi je ostala trdno v spominu iz opazovanja senčnih obrisov na vzpetini nad Dravo. Dolgo so se brez presledka pomikali, odmetavali orožje in izginjali za gozdičem. Bila je misel, da orožje tu predano v angleške roke, ni v boju nikoli bilo premagano. Če bi bilo v domovini odločalo orožje, pogum in zvestoba, bi tisti dan ne vladali v Sloveniji komunisti, in bi v vladni palači v Teheranu in Jalti. Če bi se bila krojila po volji velike večine naroda in njegovih legitimnih zastopnikov, ki so dne 3. maja — komaj 10 dni poprej — spregovorili njegovo voljo na Taboru v Ljubljani v senci okupatorskih pušk, bi bili ti junaški fantje pogнали partizanske brigade nazaj v gošče, razbili komunistični glavni stan v Beli Krajini in v Rogu in skrbeli za red in mir. Toda šlo je po volji Stalina, ki je na Jalti okoli prsta ovijal na smrt bolnega Roosevelta in politično ter vojaško onemoglega Churchilla. Zato ti fantje sedaj izročajo nepremagano orožje v roke armade, ki so jo vedno imeli za prijateljsko, zavezniško in se nikoli niso proti nji borili.

Še na misel ni prišlo ne meni, in

verjetno nikomur drugemu med opazovalci, ki so bili priče oddajanja orožja, da bodo ti fantje in moške za svojo vero v veljavnost mednarodnih zakonov in za svoje zaupanje v moralno integriteto svojih bodočih varuhov in zaščitnikov tako kruto ogoljufani.

Končno smo vendar prišli tudi mi na vrsto, se zili v živi tok beguncev na cesti, dosegli še tik pred mrakom dravski most, ga brez ovire prekoračili in zavili v klanec na drugem bregu Drave. Toliko je bilo še svetlobe od vzhajajoče večerne zarje, da smo videli čisto razločno kupe orožja ob cesti, odločenega po diktatu mogočnikov, ki barantajo za male narode in jih prodajajo, kadar je treba štiti lastno kri. Vae victis! Gorje premagancem! Tistim pa, ki so bili „premagani“ za zeleno mizo mogočnjakov, desetkrat in stokrat gorje!

Skozi gozdič onkraj gradu se cesta po lepi ravnini spet spusti na plano in ob železnici zavije na levo proti Celovcu. Na desno roko od ceste je na nekoliko oddaljeni vzpetini večerna zarja topla obsevala impozantno cerkev z dvema stolpoma. Pogled nanjo je bil ob tem dnevnem času očarljiv. To je stara slovenska fara Žihpolje, ki ji imena Nemci niso mogli ponemčiti in so ji nataknili zasilno ime Maria Raab, kakor so podobno našo Gospo Sveto prekrstili v Maria Saal, ali Podgorje v Maria Elend. Vsa ta imena kažejo resnično na „Elend“,

(Bo še)